

Henryk Skorowski

"Apostolstwo katolickie. Zarys teologii apostołstwa", Eugeniusz Weron, Poznań 1987 : [recenzja]

Collectanea Theologica 59/1, 175-176

1989

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

RECENZJE

ks. Eugeniusz WERON SAC, *Apostolstwo katolickie. Zarys teologii apostołstwa*, Poznań 1987, Pallottinum, s. 237.

Pojęcie apostołstwa, utożsamianego często z ewangelizacją, przepowiadaniem i misją, stoi w ścisłej relacji z pojęciem Kościoła. Najogólniej można stwierdzić, że całe życie Kościoła, który powstał w tym celu, by szerząc Królestwo Chrystusa skierować cały świat do Boga, jak i całe życie poszczególnych członków Kościoła, winno nosić w sobie znamiona apostołstwa. Samo zatem pojęcie apostołstwa znane było w Kościele od początku jego istnienia. Aktualny jednak w każdej epoce pozostawał problem właściwego jego rozumienia, tzn. jaką kryje ono w sobie treść i w czym w określonej rzeczywistości apostołstwo Kościoła winno się wyrażać. Problem ten wydaje się aktualny także dziś. Kościół bowiem żyje i działa w zupełnie innej, ciągle zmieniającej się rzeczywistości, która stawia przed nim nowe wyzwania i zadania. Po Soborze Watykańskim II pogłębione zostało także samo rozumienie Kościoła i jego specyficznych zadań. Musi to rodzić pytanie o współczesne rozumienie apostołstwa jako właściwego Kościołowi stylu życia.

Z wielkim zainteresowaniem należy zatem odnotować pracę ks. E. Weron *Apostolstwo katolickie*, tym bardziej, że jest to jedna z nielicznych publikacji z zakresu teologii apostołstwa. Zasadniczym zadaniem, jakie postawił sobie autor, jest próba posoborowego spojrzenia na apostołstwo Kościoła.

Problematyka ujęta została w czterech częściach. Pierwsza z nich stanowi wprowadzenie do teologii apostołstwa. Autor wychodzi z niej od próby umiejscowienia teologii apostołstwa w całokształcie dyscyplin teologicznych. Przyjmując za Congarem podział teologii na teologię historyczną, doktrynalną i praktyczną opowiada się autor za przynależnością teologii apostołstwa do teologii praktycznej. Przemawia za tym przede wszystkim jej przedmiot, którym jest życie oraz działalność Kościoła, jego urzeczywistnianie się w konkretnych warunkach. Ten właśnie dynamiczny aspekt Kościoła jest właściwym przedmiotem teologii praktycznej (s. 15). Bardziej precyzując pogląd autora należy teologię apostołstwa umieścić w ramach teologii praktycznej ogólnej w odróżnieniu od teologii praktycznej szczegółowej (homiletyka, katechetyka, liturgika). Podejmuje ona bowiem podstawową grupę zagadnień związanych z urzeczywistnianiem się Kościoła. W dalszej części wprowadzenia do teologii apostołstwa ukazana zostaje historia samej nazwy „apostoł” począwszy od piśmiennictwa przedchrześcijańskiego aż do czasów nowożytnych. Zdaniem autora przedstawienie historii tej nazwy jest konieczne, gdyż rzuca nowe światło na teologiczną zawartość pojęcia „apostoł” oraz „apostołstwo” w rozumieniu chrześcijańskim (s. 17). Końcowe refleksje tej części dotyczą współczesnego stanu apostołstwa w Kościele. Mając na uwadze trudność całościowego opisu współczesnego stanu apostołstwa autor koncentruje się głównie na zorganizowanych przejawach apostołskiego życia Kościoła, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji apostołskich ludzi świeckich.

Część II i III dotyczy już samej istoty teologii apostołstwa. Zdaniem autora, chcąc w pełni zrozumieć, czym jest apostołstwo w najgłębszej swej istocie, trzeba w pierwszej kolejności prześledzić główne jego formy, w jakich ukazuje się on w dziejach zbawienia ludzkiego. Dopiero na tym podłożu można pokusić się o rzeczowe określenie istoty apostołstwa (s. 58). Stąd część II w całości poświęcona jest gruntownemu omówieniu głównych form apostołstwa. W pierwszej kolejności omówione zostało apostołstwo boskie mające swe źródło w wewnętrznym życiu Boga oraz w posłannictwie Syna Bożego i Ducha Świętego, a dopiero później apostołstwo ludzkie. Apostołstwo

ludzkie ukazuje autor w dwóch postaciach jako apostołstwo ludzkie pierwotne, a więc apostołstwo Maryi i posłannictwo Dwunastu oraz jako apostołstwo pochodne, czyli posłannictwo Kościoła wyrastające na fundamencie apostołstwa pierwotnego. Temu też apostołstwu Kościoła poświęcona jest zasadniczo część II. Autor omawia kolejno: apostołstwo wspólne wszystkich członków Kościoła, apostołstwo hierarchiczne, czyli urzędowe, apostołstwo wykonywane przez ludzi świeckich oraz apostołstwo zakonne, które jest realizacją specyficznego powołania ludzi.

Dopiero na podłożu gruntownej analizy głównych form apostołstwa podejmuje autor w III części próbę ostatecznego określenia apostołstwa katolickiego w jego istocie i przyczynach. W swej istocie jawi się ono jako uczestnictwo w zbawczym posłannictwie Chrystusa dokonujące się przez udział w Jego kapłańskim, królewskim, prorockim urzędzie w zjednoczeniu z Nim przez wiarę i miłość, a mające na celu szerzenie Królestwa Bożego na ziemi (s. 181). Przyczyną sprawczą tak rozumianego apostołstwa jest posłannictwo Chrystusa, przyczyną materialną — potrójny urząd: kapłański, prorocki i królewski, przyczyną formalną — zjednoczenie z Chrystusem przez miłość i wiarę, przyczyną celową — ukierunkowanie ku Królestwu Bożemu (s. 181).

Czwarta część publikacji poświęcona jest przybliżeniu apostołstwa pallotyńskiego. Nie jest to wybór przypadkowy. Trudno tu także doszukiwać się sentymentu autora do posłannictwa jego wspólnoty zakonnej. Wybór ten podyktowany jest wkładem W. Pallottiego w dzieło apostołstwa katolickiego. Zdaniem autora W. Pallotti żyjący w XIX wieku wypracował swoją teologię apostołstwa, którą można uznać za pierwociny i punkt wyjścia rozwoju współczesnej, posoborowej teologii apostołstwa chrześcijańskiego. Ten właśnie взгляд przemawia za omówieniem apostołstwa pallotyńskiego, które ukazane jest w płaszczyźnie historycznej i współczesnej.

Zasygnalizowana książka ks. E. Werona posiada niewątpliwą wartość. Sama w sobie stanowi ona istotny wkład w całokształt posoborowej myśli teologicznej w Polsce. Jest ona bowiem na gruncie polskim pierwszą monografią z zakresu teologii apostołstwa w ujęciu posoborowym. Dotychczas w polskim piśmiennictwie teologicznym mieliśmy do czynienia jedynie z licznymi artykułami podejmującymi ten problem w sposób wybiórczy i fragmentaryczny. Wartość pracy jest tym większa, że jak się wydaje teologia apostołstwa jako dyscyplina teologiczna nadal nie zajmuje w Polsce należnego i właściwego jej miejsca w ramach całokształtu dyscyplin teologicznych. Jest ona raczej utożsamiana z teologią pastoralną. Autor określając jasno jej przedmiot, metody, zagadnienia wiodące, w sposób zasadniczy ukazuje jej własne miejsce w ramach teologii praktycznej, a nawet uważa ją za podstawową dyscyplinę w ramach teologii. W tym sensie publikacja ks. Werona służyć może nawet jako dobry metodologicznie i bogaty treściowo podręcznik tej dyscypliny, który może i powinien być wykorzystany w wykładach seminaryjnych i na uczelniach teologicznych. Nie jest to z pewnością praca doskonała. Można bowiem mieć zastrzeżenia zarówno co do treści (niektóre zagadnienia potraktowane bardzo skrótowo, np. współczesny stan apostołstwa w Kościele), jak i sposobu jej przekazu (zbyt wiele podziałów, schematów sugerujących charakter szkolnych, dydaktycznych wywodów). Czy można jednak w jednej publikacji ominąć wszystkie tego rodzaju niedoskonałości? Może należałoby podjąć trud wydania dzieła dwu- lub trzytomowego, które szczególnie w zakresie treści pozwoliłoby uniknąć skrótów.

Powyższe uwagi nie podważają globalnej wartości pracy, którą odznacza się rzetelnością naukową w zakresie metodologii i treści. Wydaje się, że publikację tę przyjmą z wdzięcznością nie tylko teologowie i wykładowcy w seminariach oraz studenci teologii, ale także szerokie grono katolików współczesnych poszukujących i reflektujących nad głębszym zrozumieniem posłannictwa wynikającego z ich wiary.

ks. Henryk Skorowski SDB, Warszawa